TÜRKÇENİN YÜZÜ

Mutfak

TÜRKÇENİN YÜZÜ

Ludwig Wittgenstein, "Dilimin sınırları dünyamın sınırlarını imler (belirler)." der. Dolayısıyla kişinin kendi anadili dışında bir başka dili öğrenmesi de dünya sınırlarını belirleme noktasında önemlidir. Dünya sınırlarını aşan Türkçe kelime hazinesi olarak yaşayan diller arasında sayılı dillerden biridir.

Bu kapsamda sizler için seçtiğimiz yüz kelimenin anlamını verip onları bir cümleyle destekledik. Kelimeleri seçerken kelimelerin somut olmasına ve temel anlamı yansıtmasına dikkat ettik. Örnek olarak verilen cümlelerin sizin gündelik hayatınızda kullanabileceği cümleler olmasına özen gösterdik. Bazı kelimelere görsel de ekleyerek kelimelerin hafızanızda kalmasını sağlamaya çalıştık.

Sizleri bu ahenkli ve güzel dili öğrenmeyi seçtiğiniz için tebrik ediyor ve şairimiz Yunus Emre'nin "Gelin tanış olalım, işi kolay kılalım." davetiyle selamlıyorum.

Öğr. Gör. Dr. Mehmet ALTINOVA
Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Hazırlayanlar

Öğr. Gör. Dr. Mehmet Altınova, Öğr. Gör. Elif Kutum, Öğr. Gör. Hilal Tamtürk
Öğr. Gör. Nurdan Gümüşkaya, Öğr. Gör. Selin Işık Orhuntaş Deniz, Öğr. Gör. Şule Kandemir,
Hilal Şahin, Semih İlyaz

A a



Ayran

Yoğurdun sulandırılıp çalkalanmasıyla yapılan içecek.

Örnek

Köyde içtiğim **ayran**ın tadını unutamıyorum.



Ayçiçek yağı

Ayçiçeğinden çıkarılan yağ; çiçek yağı.

Örnek

Bu yemek tarifinde Zeytinyağı yerine **Ayçiçek yağı** kullanılmış.



Aşçı

Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse.

Örnek

En sevdiğim restoranın **aşçı**sı değişmiş.



Aşure

Buğday, nohut vb. tanelerle kuru yemişlerin bir arada şekerle kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı türü.

Örnek

Komşumuz bize **aşure** getirdi.

B b



Balık

Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

Örnek

Buralarda **balık** ızgara yapan yer biliyor musun?



Bıçak

Kesme işlerinde kullanılan, bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç.

Örnek

Bıçakları bulaşık makinesinde yıkama.



Bulaşık Makinesi

Bulaşıklar içine dizilip, deterjan konularak çalıştırılan, yıkama, durulama ve kurutma işlerini yapan makine.

Örnek

Anneme 4 programlı **bulaşık makinesi** aldım.

Cc



Cacık

Yoğurt, salatalık, sarımsak ve bazen nane ile yapılan serinletici bir meze.

Örnek

Yazın yemeklerin yanına **cacık** çok yakışıyor.



Ceviz

Tatlı ve tuzlu yemeklerde kullanılan besleyici bir kuruyemiş.

Örnek

Kalburabastı tatlısının içine **ceviz** çok yakışıyor



Cezve

Türk kahvesi hazırlamak için kullanılan küçük, uzun saplı bir kap.

Örnek

Eminönü'nden geleneksel bir **cezve** aldım.

Çç



Çay

Çaygillerden, nemli iklimlerde yetişen bir ağaççık. Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek.

Örnek

Ailemle her akşam **çay** içeriz.



Çaydanlık

Çay pişirme aracı.

Örnek

Arkadaşım bana kırmızı renkli **çaydanlık** almış.



Çatal

Yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç.

Örnek

Çatalla çorba içilmez, makarna yenir.

D d



Damacana

Su vb. sıvıları taşımaya yarayan, dar ağızlı, şişkin karınlı, genellikle hasır veya plastik sepet içinde korunan büyük şişe.

Örnek

Yarın için iki **damacana** su sipariş ettim.



Demlik

İçerisinde çay demlenen porselen veya metalden yapılmış küçük çaydanlık.

Örnek

Ocağın üzerindeki **demlik** kaynıyor.



Derin Dondurucu

Besinleri bozulmadan uzun süre saklayan kapalı dolap, dondurucu, dipfriz.

Örnek

Domatesleri doğrayıp altı ay **derin dondurucu**da sakladım.



Dolma

Biber, domates, kabak gibi sebzelerin hazırlanan iç kullanılarak doldurulmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek.

Örnek

Ayşe Teyzenin en güzel yaptığı yemek biber **dolma**sı.

E e



Ekmek

Herhangi bir tahıl ununda yapılmış hamurun saçta, fırında, tandırda ya da tepside pişirilmesiyle yapılan yiyecek.

Örnek

Ekmek fırında pişer.



Elek

Tahta ya da metal bir kasnak ve bu kasnağın tek tarafına gerilmiş gözenekli telden oluşan, taneli ya da un gibi toz durumunda olan şeyleri yabancı maddelerden ayıklamak için kullanılan araç.

Örnek

Un, **elek**te elenir



Enginar

Killi, kumlu ve nemli topraklarda yetişen, kökü yıllarca yaşayan ve her ilkyazda yeniden süren, mavimsi mor renkte çiçekler açan, dikenli bir bitki.

Örnek

Enginar, portakalla pişen bir yemektir.

Ff



Fırın

Ekmek, pasta ve benzeri yiyecekler pişirmeye yarayan araç.

Örnek

Fırında yemek pişiriyorum.



Fincan

Çay, kahve gibi sıcak sıvılar içmekte kullanılan küçük kap.

Örnek

Fincanda kahve içiyorum.



Fritöz

Kızartma yapmaya özellikle patates kızartmaya yarayan özel araç.

Örnek

Fritözde patates kızarttım.

G g

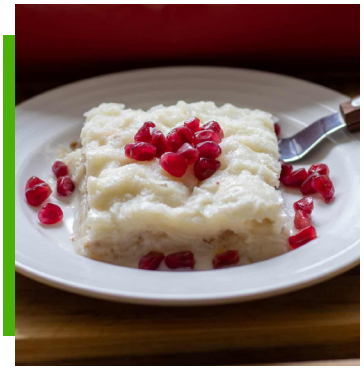

Güllaç

Nişastadan yapılan, çok ince kuru yufka.

Örnek

Ramazan ayında **güllaç** çok sevilen bir tatlıdır



Güveç

İçinde yemek pişirilen toprak kap.

Örnek

Güveçte pişen yemekler daha lezzetli olur.



Gözleme

İçine peynir, kıyma, patates vb. konularak yufkadan hazırlanan, üzerine yağ sürülerek pişirilen bir hamur işi.

Örnek

Kahvaltıda anneannemin yaptığı **gözleme**lerden yedik.

Ğ ğ



Doğrama Tahtası

Mutfakta sebze, meyve, et, ekmek ve diğer gıdaları kırmak veya doğramak için kullanılan düz bir parametreye sahip mutfak gereci.

Örnek

Doğrama tahtası bulaşık makinesinde yıkanmaz.



Bağdat Hurması Tatlısı

Orta Doğu mutfağından ilham alan, hurma ile yapılan geleneksel bir tatlı.

Örnek

Bağdat Hurması özellikle ramazan sofralarında ve özel günlerde tercih edilen hafif ve çiftçi bir tatlıdır.



Tereyağı

Sütten çıkarılan yemeklik yağ; sağyağ, sadeyağ, sarı yağ.

Örnek

Babam çocukken, **tereyağı**nı ekmeğe sürüp üzerine toz şeker dökermiş.

H h



Haşlama Yemeği

Patates, havuç, soğan ve et ile yapılan sulu bir yemek.

Örnek

Haşlama yemeğini çok severim.



Havan

İçinde bir şey dövüp ufalamaya yarayan, tahta, taş, maden veya plastikten yapılan kap.

Örnek

Havanda cevizleri ezdim.



Havuç

Maydanozgillerden, koni biçimindeki etli kökü için sebze olarak yetiştirilen, iki yıllık otsu bir kültür bitkisi; pürçekli, yeregeçen.

Örnek

Küçükken çok **havuç** yerdim.



Ihlamur Çayı

Ihlamur çayı, ıhlamur ağacının kurutulmuş çiçekleri ve yapraklarının sıcak suda demlenmesiyle hazırlanan doğal bir bitki çayıdır.

Örnek

Her gün uyumadan önce bir bardak **ıhlamur çayı** içerim.



Ispanaklı Börek

İnce açılmış yufkanın içine ıspanak, peynir ve baharatlarla hazırlanan iç harcın konulup sarılması veya katlanmasıyla yapılan geleneksel bir Türk hamur işidir.

Örnek

Akşama çayın yanına **ıspanaklı börek** yaptım.



Izgara

Et, balık, köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç.

Örnek

Bu yaz bol bol piknik yapacağımız için bir **ızgara** aldım.

İ i

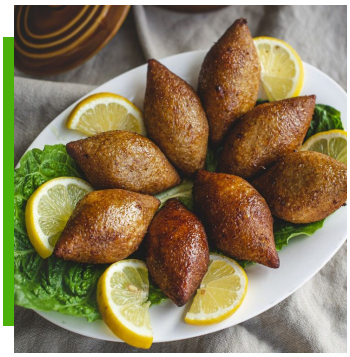

İçli Köfte

Yağsız kıyma ile ince bulgur iyice yoğrulup içi oyularak yumurta biçiminde hazırlanan ve içerisine kavrulmuş soğanlı kıyma konduktan sonra haşlanan veya kızartılan bir köfte türü.

Örnek

İçli köfte yemek için Şanlıurfa'ya gittim çünkü çok seviyorum.



İşkembe Çorbası

Temizlenmiş ve önceden haşlanmış işkembenin küçük küçük doğranmasından sonra un, sirke, sarımsak karıştırılarak hazırlanan bir çorba türü.

Örnek

İşkembe çorbası genellikle sevilmeyen bir çorbadır.



İstiridye mantarı

Pleurotus ostreatus türüne ait, mutfaklarda yaygın olarak kullanılan, besin değeri yüksek ve lezzetli bir mantar çeşididir.

Örnek

İstiridye mantarı, az kalorili ve faydalı bir besindir.

Jj



Jambon

Sandviçlerin içine konulan salam çeşidi.

Örnek

Büfeden **jambon**lu sandviç alıp yedim.



Jöle Kalıbı

Jöle veya tatlıları şekillendirmek için kalıp.

Örnek

Tatlı yapacağım bana **jöle kalıbı**nı verir misin?

K k



Karnıyarık

Az yağda kızartılan patlıcanların içine, soğan, domates, kavrulmuş kıyma konularak, onun üzerine de domates ve biber eklenerek pişirilen yemek.

Örnek

En iyi **karnıyarık** Şanlıurfa'da yetişen patlıcan ile yapılır.



Kaşık

Sulu ya da kimi küçük taneli yiyecekleri karıştırmaya, bir yere aktarmaya ya da kaptan alıp ağza götürmeye yarayan saplı sofra aracı.

Örnek

Yemek, **kaşık**la yenir.



Kavanoz

Topraktan ya da camdan yapılmış, geniş ağızlı, ufak ya da orta boy kap.

Örnek

Boş **kavanoz**lar reçel ve turşu koymak için kullanılır.

Ll



Limonluk

Kesilmiş limonu üzerine bastırıp sıkmaya yarayan küçük mutfak aracı.

Örnek

Bu **limonluk** çok güzel. Karşıdaki mağazadan aldım.



Limon Sıkacağı

Limon portakal gibi narenciyelerin suyunu kolayca çıkarmak için tasarlanmış mutfak yardımcısı.

Örnek

Limon sıkacağı ile her gün limonata yapıyorum.



Lokumluk

Kahve ya da çay yanında şık sunumlar için küçük şekerlemeler veya tatlılar için kullanılan bir sunum eşyasıdır.

Örnek

Lokumlukta rengarenk lokumlar var.

M m



Merdane

Türlü işlerde kullanılan, silindir biçiminde araç, kalın oklava.

Örnek

Merdane kullanmak benim için oklava kullanmaktan daha rahat.



Mikser

Yemek veya içecekleri karıştırmak, çırpmak veya yoğurmak için kullanılan elektrikli bir mutfak aleti, çırpıcı.

Örnek

Çocuğum kek istedi ben de **mikser** yardımıyla çok hızlı bir kek yaptım.



Mikrodalga

Yiyecekleri hızlı bir şekilde ısıtmak veya pişirmek için kullanılan elektrikli bir cihaz.

Örnek

Acelem olduğu için dünden kalan yemeğimi **mikrodalga**da ısıttım.

N n

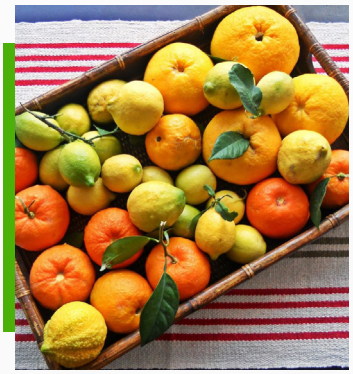

Narenciye

Turuncu, C vitamini açısından zengin, sulu ve asidik tatlarıyla bilinen, sıcak iklimlerde yetişen bitkilerdir.

Örnek

Kış aylarında **narenciye** tüketmek hastalıkları önler.



Nar Ekşisi

Nar suyunun uzun süre kaynatılarak koyu kıvamda, ekşi ve hafif tatlı bir sos haline getirilmesiyle elde edilen geleneksel bir ürün.

Örnek

Kısıra **nar ekşisi** koymayı unutma!



Nişasta

Tahıl tanelerinden, mercimek, bezelye vb. bakla türleri veya patates gibi birtakım yumrulardan özel yöntemlerle çıkarılan una benzer bir madde.

Örnek

Markette mısır **nişasta**sı bulamadım.

O o



Ocak

Isı vererek üzerine veya içine konulan maddeleri ısıtan, pişiren, kaynatan, eriten araç veya alet.

Örnek

Yangınların %80'i açık unutulan **ocak**lardan çıkar.



Oklava

Hamur açmakta kullanılan, silindir biçiminde, uzunca, ince değnek.

Örnek

Babaannem bayramda baklava yapmak için **oklava**yı arıyor.



Orman Kebabı

Ceviz iriliğinde kemiksiz koyun eti, havuç, patates, bezelye ve soğan kullanılarak hazırlanan bir kebap türü.

Örnek

İftara gelecek misafirlere **orman kebabı** yaptım.

Öö



Öğütücü

Öğütücü, katı gıdaları, baharatları veya kahveyi daha küçük parçalara ayırmak veya toz haline getirmek için kullanılan mutfak aletidir.

Örnek

Baharatları **öğütücü**den geçirdikten sonra kullanıyorum.



Ölçü Kaşığı

Ölçü kaşığı, mutfakta tarifleri doğru oranlarda hazırlamak için kullanılan standart hacimli kaşıklardır.

Örnek

Muhakkak kendine bir **ölçü kaşığı** almalısın, yoksa tatlıların tam tutmaz.



Örgü Poğaça

Örgü poğaça, hamurun örgü şeklinde örülerek hazırlandığı, genellikle yumuşak dokulu ve içi dolgulu olan bir çeşit poğaçadır. Görünümü nedeniyle klasik poğaçalardan farklı olup, özellikle şık sunumlar için tercih edilir.

Örnek

Misafirlerim için **örgü poğaça** yapacağım.

P p



Patates

Patlıcangillerden, yaprakları ve sürgünleri acı bir bitki.

Örnek

Bütün çocuklar **patates** kızartmasına bayılır.



Patlıcan

Patlıcangillerden, kalın saplı,uzunca yapraklı otsu bitki.

Örnek

Patlıcan yemeğini en güzel annem yapar.



Pasta

İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı.

Örnek

Doğum günümde arkadaşlarım bana **pasta** aldı.

Rr

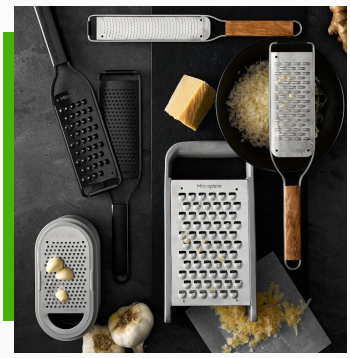

Rende

Üzerinde küçük delik ve kesici çıkıntıları bulunan, peynir, soğan, havuç vb.ni ufak parçalara ayırmak için kullanılan mutfak aleti.

Örnek

Havuçları **rende**den geçirerek salataya ekledim.



Revani

Yumurta ve irmikle yapılan, fırında kabarıp piştikten sonra üzerine şerbet dökülen bir tatlı türü; revani tatlısı.

Örnek

Misafir geleceği için **revani** tatlısı yapacak.



Rosto

Haşlandıktan sonra veya doğrudan doğruya kızartılarak pişirilen, dilim dilim kesilen et.

Örnek

Restoranda dana **rosto** siparişi verdim.

Ss



Salça

Yemeklere tat ve renk vermek üzere konulan, özel olarak hazırlanmış domates ya da biber ezmesi.

Örnek

Salça, yazın domateslerin ve biberlerin güneşte kurutulmasıyla elde edilir.



Sürahi

İçecek koymaya yarayan, cam, metal, plastik gibi malzemeden yapılan uzunca boylu kap.

Örnek

Sürahiye konulan su buz gibidir.



Süzgeç

Sıvıları süzmekte kullanılan, çok sayıda ince delikleri olan araç.

Örnek

Süzgeçle süzülen makarna salçayla karıştırılır.

Ş ş



Şekerlik

İçine şeker, şekerleme konulan kap.

Örnek

Bayram şekerlerini **şekerliğe** doldurun.



Şerbetlik

Mutfaklarda bulunan farklı kullanım alanlarına sahip içecek kapları.

Örnek

Pembe **şerbetlik** kırıldı.



Şişe

Genellikle camdan yapılmış içine sıvıların konulduğu dar ağızlı uzun kap.

Örnek

Şişede su bitmiş.

Tt



Tava

Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap.

Örnek

Tavaların çizilmiş, bunları atmalısın. Yoksa kanser olmaya sebep olabilir.



Tepsi

Fincan, tabak, bardak vb. şeyleri taşımaya yarayan, derinliği olmayan, türlü büyüklükte düz kap.

Örnek

Kız istemeye gittiğimizde gelin kahveleri altın **tepsi**de getirdi.



Tuzluk

İçine tuz konulan kap.

Örnek

Yemeğe tuz atarken **tuzluk** elimden kaydı ve kırıldı.

U u



Un

Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeler.

Örnek

Annem eve gelirken marketten **un** almamı söyledi.



Un Kurabiyesi

Hamurdan yapılan bir çeşit kurabiye veya bisküvidir.

Örnek

Un kurabiyesi çok yağlı ama lezzetli bir yiyecektir.



Urfa Kebabı

Az baharatlı, acısız kebap türü.

Örnek

Urfa Kebabı, Şanlıurfa'da meşhurdur.

Ü ü



Üçgen Spatula

Pasta veya kek gibi yiyecekleri servis ederken kullanılan mutfak eşyası.

Örnek

Garson çilekli pastayı servis ederken **üçgen spatula**yı kullandı.



Üzüm

Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

Örnek

Babam manavdan iki kilo **üzüm** aldı.



Üzüm Sıkacağı

Üzümden meyve suyu elde etmek için kullanılan alet.

Örnek

Evime **üzüm sıkacağı** alıp meyve suyu yapmak istiyorum.

Vv

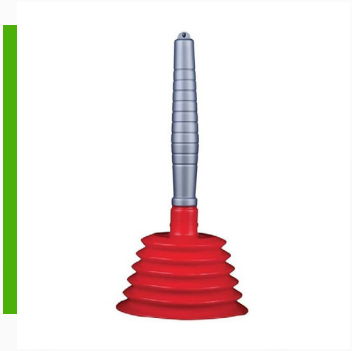

Vantuz

Lavabo ve giderlerde biriken tıkanıklıklarını açmak için kullanılan bir araçtır.

Örnek

Çay artıklarından tıkanın lavabo **vantuz** kullanılarak açılır.



Vezir Parmağı Tatlısı

Şerbetli bir Osmanlı tatlısıdır.

Örnek

Vezir parmağı tatlısı Osmanlı zamanından günümüze kadar gelmiştir.



Vişne Reçeli

Vişne ve şekerle yapılan bir çeşit marmelat.

Örnek

Vişne reçeli genellikle kahvaltılarda kullanılır.

Yy



Yağlık

Mutfakta içinde yağ bulunan dar ağızlı uzun şişe.

Örnek

Anneme kristal **yağlık** aldım.



Yahni

Sebze, baharat veya deniz ürünlerinin et suyu ya da kemik suyu ile pişirilmesiyle ya da sos ile pişirilmesiyle yapılan yemektir.

Örnek

Bugün **yahni** çorbası pişirdim.



Yumurtalık

Kahvaltı sofrasında bulunan yumurta koymaya yarayan tabak çeşididir.

Örnek

Yumurtalıkta kaç tane yumurta var?

Z z



Zencefil

Zencefilgillerden, ana vatanı Hindistan ve Malezya olan, kamış görünüşünde otsu bir bitki.

Örnek

Hasta olduğumda bitki çayımın içine **zencefil** atmak iyileşme sürecimi hızlandırıyor.



Zerdali

Kayısı ağacının Akdeniz ülkelerinde yetiştirilen küçük meyveli bir türü.

Örnek

Küçükken **zerdali** ağaçlarına tırmanmayı çok seviyordum.



Zeytin

Zeytingillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, 10-20 metre yüksekliğinde, dalları dikensiz, yaprakları karşılıklı, küçük ve gümüş renginde, uzun ömürlü bir ağaç

Örnek

Zeytin, kahvaltı sofralarının vazgeçilmezi olmasının yanı sıra sağlığa olan faydalarıyla da dikkat çeker.



T.C. İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

T.R. İSTANBUL AREL UNIVERSITY

KEMAL GÖZÜKARA YERLEŞKESİ /CAMPUS
Türkoba Mahallesi, Erguvan Sokak, No: 26/K
34537 Tepekent-Büyükçekmece / İstanbul

CEVİZLİBAĞ YERLEŞKESİ /CAMPUS
Merkez Efendi Mahallesi, Londra Asfaltı No: 1/3
34015 Cevizlibağ-Zeytinburnu / İstanbul

HAZIRLIK SINIFI - LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Preparatory School - Graduate Education Institute
Halkalı Cad. No: 62 Kat: 1-2-3.
34295 Sefaköy-Küçükçekmece / İstanbul

0850 850 27 35 | **www.arel.edu.tr** | **arel@arel.edu.tr**

www.arel.edu.tr | **0850 850 27 35** | /areledu